

פרוטוקול מס' 409

מישיבת ועדת העבודה ביום ד' כ"ג בכסלו תשל"ז - 15 בנובמבר 1976, בשעה 8.30

נ כ ח ו :

ש. ארבל-אלמוזלינו - יו"ר	י. ז. אמיר	<u>חברי הנועדה:</u>
	י. דרניצקי (יודין)	
	ל. דיציאן	
	ה. זיידל	
	י. כהן	
	ד. לוי	
		<u>מוזמנים:</u>
- משרד המשפטים	ס. גלס	
- משרד האוצר	ח. אשכנזי	
- החשב הכללי	א. רוט	
- נציבות שירות המדינה	ס. שקד	
- הסתדרות עובדי המדינה	ח. ברנשטיין	
	י. אליאסוף	יועץ משפטי:
<u>לנועדה:</u>
	י. נוריאל	<u>מזכיר הנועדה:</u>
	ס. הלנברג	<u>בשמה:</u>
1. חוק שירות המדינה גימלאות (נוסח משולב)
(זכויות אלמנות ושאיירים), תשל"ז-1976 -
הצעת חוק שנ"ט של חברת-הכנסת
שושנה ארבל-אלמוזלינו.		<u>סדר היום:</u>
2. חוק שירות המדינה (גימלאות)
(תיקון מס' 16), תשל"ז-1976.		

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני פותחת את הישיבה.

אני מקדמת בכרחה את סדר גלס, שמזמן לא השתתף בישיבות שלנו, את מזכיר הסתדרות עובדי המדינה, ונציגי משרד האוצר.

חוק שירות המדינה (גימלאות) נוסח משולב)
(זכויות אלמנות ושאיירים), תשל"ו-1976

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו הצעת חוק זו היא הצעת חוק פרטית שלי והיא באה לתת פתרון לקיצבה של אלמנה המפסיקה לעבוד ופורשת לקיצבה, ולפי סעיף 32 לחוק שירות המדינה, כפי שהמצב כיום, היא זכאית לשיעור פנסיה של 70% בלבד. הדברים מוסברים בדברי ההסבר להצעת החוק.

לאחרונה הראו נציגי האוצר הבנה בסוגיה זו ואני חידשתי את הצעתי במגמה להסיר את המגבלה. לא עלה בדעתי להביא תיקון מושלם ומה שמונא לפנינו הוא פשרה. מדובר על כך שאלמנה תוכל להגיע לשיעור מקסימלי של 90% קיצבה במקום 70%. אין ספק שיש בכך כדי להצמיד אותנו צעד גדול קדימה אבל אף על פי כן מסתבר שנשארים דברים בלתי מכוסים. לאחרונה הגיע אלי מכתבה של גב' אלזה אלרום, אלמנתו של הקונסול שלנו שנרצח בתורכיה בשנת 1971. היא היתה מורה במשך שנים רבות והגיעה לזכאות לפנסיה בשיעור של 52%. עקב רציחתו של בעלה היתה לה הזכות לקבל קיצבה במסגרת של חוק נפגעי פעולות איבה. כזכור, השארנו את הבחירה בידי הזכאי, מאיזו גימלה הוא מבקש ליהנות - אם מזו הקבועה לנפגעי עבודה או מזו של נפגעי פעולות איבה, שהיא דומה מאד לזו שמקבלות משפחות שנפגעו במלחמה. כנראה שהייעוץ שניתן בזמנו לגב' אלרום היה שמוטב שתבחר בפנסיה הניתנת לנפגעי תאונות עבודה. כאשר באו לממש את זכותה לגבי שירות המדינה גימלאות הסתבר שהיא יכולה היתה לקבל את השיעור של 52% בתוקף עבודתה וכן קיצבה של נפגע עבודה, עד 70% בסך הכל. הגב' אלרום היא כיום בגיל 65 והיא מפסידה את קיצבת הזיקנה שלה מפני שהיא מקבלת מן המוסד לביטוח לאומי קיצבה של נפגע בתאונת עבודה. היא לא יכולה לקבל יותר משיעור של 70% ונמצא שהיא נפגעת יותר מפעם אחת. התיקון המוצע על-ידי איננו יכול לעזור לה מפני שהיא מקבלת קיצבה של נפגע עבודה. מכל מקום, נציגי הממשלה לא יתנגדו אם החוק הזה יורחב גם על מקרים כאלה.

ג. זינדל: האם לא קיימת הפרדה מוחלטת?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: לא.

ג. זינדל: צריכה להיות הצעה להפרדה.

אני מבין שאם מדובר על שיעור של 90% ההצמדה וכל יתר ההטבות תהיינה לפי 90%.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: כן.

א. רובס: בסעיף 32 מדובר על גימלאות כפול. מי שזכאי לשתי קיצבאות, נקבעה לגביו תקרה של 70% מהמשכורת הגבוהה יותר. כאמור, השינוי המוצע הוא שבמקום שיעור של 70% ייקבע שיעור של 90%.

אשר למקרה של גב' אלרום. העצה שהיא שקיבלה בזמנו היתה נכונה. רק אחרי מלחמת יום הכיפורים הועלו הפנסיות והקיצבאות לנפגעי פעולות איבה.

אני מציע שהתיקון המוצע יחול גם על אלמן.

ה. ברנשטיין:

כיום ענינו של האלמן מוסדר כללית בחוק בסעיף מיוחד. אם אתה מבקש לתקן את הסעיף

ה. אשכנזי:

הכללי הוא, זה ענין אחר. אבל אני מבין שבהצעה שבה מדובר על אלמנה אתה מבקש לדבר גם על אלמן כאשר זכויותיו של האלמן מוסדרות במסגרת אחרת.

הינ'ר ש. ארבל-אלמנזלינג: לפי מאבקים שניהלנו אני נוכחת לדעת

שהנושא של האלמן כנד ביותר. מאבק זה נמשך במשך שנים והוא צריך להגיע לסיום. זה שנה שמונחת בענין זה הצעת חוק שלי, על שולחן הכנסת, אלא שהאוצר מטיל וטו. במשך השנה האחרונה עשינו כמה צעדים קדימת השוואת זכויות. הצעד הראשון - תיקון חוק ביטוח לאומי בשנת 1973, שבו הושוו הזכויות של האלמן והאלמנה. אחרי המקרה שארע עם הגב' אסתר וילנסקה תוקן החוק לגבי חברי הכנסת ונקבע שדינו של אלמן כדין אלמנה. גם לגבי נושאי משרה ברשויות השלטון כגון: דיינים, שופטים וכו' תוקן החוק ונקבע דין אחד לאלמן ולאלמנה. הגשתי הצעת חוק לגבי משפחות חיילים שנספו במלחמה. יש בענין זה תשובה של שר הבטחון ושר האוצר ויש הסכמה שגם לגבי משפחות אלה יתוקן ההבדל בין אלמן ואלמנה. אם כן, הקטע היחידי אשר נשאר ללא תיקון הוא נשירות המדינה. הדבר לא מוצדק ואני חוששת שלא נוכל לעמוד במצב זה, לא נוכל לעמוד בו מבחינה ציבורית.

כאשר התקיים הדיון במליאת הכנסת דיברתי על הנקודה הזאת, כי היא לא כלולה בהצעת החוק. ציינתי בדברי שאני מוכנה לוותר על היוזמה שלי ובלבד שבמסגרת הדיון בתיקון מס' (16) יתקיים דיון גם בנקודה זו בלי שתישמע הטענה שיש כאן נושא חדש, כי אני מדברת על הנושא הזה במליאת הכנסת ואני מבקשת שהוא יידון במסגרת הצעת החוק של הממשלה. אם כן, כאשר נקיים דיון על תיקון מס' 16 נדון גם בזכויותיו של האלמן.

אני מעריך מאד את יוזמתה של היושבת ראש ואין ספק שהיא מעודדת ביותר.

ה. זילדל:

אני מבקש להזכיר לטר ברנשטיין שבזמנו לחמתי גם למען שוויון בין אלמן ואלמנה, זה היה במסגרת של קרנות הפנסיה, ושם אמנם השבנו הישב מסויים. בקרנות הפנסיה אלמן מקבל 20% במקום 40%, זה הישב אבל עדיין לא שוויון.

לדעתי, צריך היה להגיע לשיעור של 100% ולא ל-90% בלבד, אבל אין ספק שגם במה שמוצע יש משום הישב.

צריך לדעת שהפנסיה איננה צמודה לשכר האמיתי במשק, ולפיכך אני סבור ששיעוריה של הפנסיה הוא 60%, קפני שהיא איננה משולמת מכל מרכיבי השכר. אמננד צריכים להגיע לכך שהתפרשות לקרנות הפנסיה יהיה לפי כל מרכיבי השכר ושיעור הפנסיה ישולם גם הוא לפי זה.

אני מציע שבמקום לדבר על 90% נדבר על 100% ועלינו לזכור שגם אז שיעור הפנסיה לא יהיה 100% אלא נמוך יותר.

הינ'ר ש. ארבל-אלמנזלינג: אנחנו בוודאי לא נתנגד לכך אם אנשי האוצר יסכימו.

ה. זילדל:

הפנסיונר איננו נהנה מהטבות שונות שיש לעובד ואנחנו צריכים להביא זאת בחשבון.

ח. ברושטיין:
אני מבין שזו הצעת חוק פרטית ואני
מברך ומעריך את היוזמה לכך, בתנאי
שלא נזנח את הענין של אלמן במסגרת של תיקון מס' 16, כי אחרת אנחנו
חוטאים לצדק, באמצעותו של חוק, וגם גורמים עוול על-ידי חוק.

א. רוט:
קיימנו דיונים רבים באוצר בנושא זה.
אנחנו הסכמנו על מקסימום של 90% במקום
70% כפי שמקובל כיום. אם מדובר עכשיו על 100% - הענין צריך להיות
טובא לדיון אצל שר האוצר.

הינ'ר ש. ארבל-אלמוזלינג:
אני מציעה שבינתיים נכין את ההצעה
לקריאה ראשונה ונדבר בה על 90%.

מ. גלס:
אני מבקש שיהיה ברור שכאשר מדובר על
אחוזים, הכוונה היא לאחוזים מן הברוטו.
נניח שמדובר על 70%, הכוונה היא ל-70% של הברוטו. אם אני מעלים עין
מכך שלא כל התוספות הן בנות קיצבה, הרי בסכום הנטו זה יותר בגלל שיעורי
המס. נניח שיש שוויין מוחלט בין המסכורת הקובעת והמסכורת המעשית - מי
שמקבל 70% מהברוטו מקבל נטו גבוה יחסית. יתר על כן, לפי ההסדרים
המיוחדים במס ההכנסה, הרי עד לסכום מסויים לפחות 25% מן הקיצבה פטורה
ממס. זאת אומרת שהפנסיונר נכנס למסגרת של מס הכנסה נמוך ואין להעלים
עין מכך.

ה. זינדל:
אני מבקש שיירשם שאני הצעתי שידובר
על שיעור של 100%.

מ. גלס:
נדמה לי שהבעיה של גב' אלרום צריכה
למצוא את פתרונה בתיקון החוק לנפגעי
פעולות איבה.

א. רוט:
הוא תוקן. אם היא תקבל קיצבה לפי
החוק לנפגעי פעולות איבה אין בכלל
בעיה, כי אז מדובר בשתי עילות והיא מקבלת משני המקורות.

מ. גלס:
יש צורך שתהיה כאן הוראת מעבר.

י. אליאסוף:
מוצע שתהיה תחולה רטרואקטיבית מהשנה
התקציבית הנוכחית.

מ. גלס:
החוק צריך לחול גם על אלמנות שמקבלות
קיצבה.

ח. ברושטיין:
כאשר מדובר על קיצבת נכות בגלל נכות
של 100% הקיצבה המקסימלית איננה עולה
על 50% בו בזמן שלגבי מקרים דומים מגיעה הקיצבה, במסגרת של קופות הגמל,
ל-70%.

א. רוט:
יש נכות כללית ויש נכות שהיא תוצאה
של תאונת עבודה. כאשר מדובר על
תאונת עבודה - הקרנות אינן נותנות דבר. לעומת זאת, כאשר מדובר על
נכות כללית - כל פנסיונר מקבל קיצבה מן הביטוח הלאומי.

ח. ברושטיין:
אני מצביע על סתירות ואי-שוויין.
אנחנו לא יכולים להיות מדינת חוק
ולהפלות, באמצעות חוק, בין נכה ונכה.

הינ'ר ש. ארבל-אלמוזלינג:
נתייחס להערות האלה כשבדון בהצעת
החוק הנוגעת לענין.

ג. אליאסוף:

בתאום עם סר גלס ועם נציגי משרד האוצר מוצע לנסח את סעיף קטן (ז) של סעיף 32 כדלקמן: "על אף האמור בסעיף זה, אלמנה הזכאית לגימלאות כפל כאשר קיצבה אחת הינה קיצבת שאיר בגין פטירת בעלה וקיצבתה השניה היא בגין שירותה, ייקרא לגביה, בפסקה (ב) 90% במקום 70%". בסעיף 2 יאמר שתחילתו של החוק סיום 1 באפריל 1976 והוא יחול גם על אלמנה שהתחילה לקבל קיצבה לפני תאריך זה.

הינ"ר ש. ארבל-אלמנזלינו: אם הנוסח הזה מוסכם אני מציעה שנעביר את הצעת החוק להכנתו לקריאה ראשונה.

ה. ח. ל. ט: להעביר את הצעת החוק להכנתו לקריאה ראשונה.

חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 16). תשל"ז-1976

הינ"ר ש. ארבל-אלמנזלינו: אני מבקשת שמר רוט יסביר את הצעת החוק.

א. רוט: על-פי חוק שירות המדינה (גימלאות), היתומים מקבלים קיצבה עד הגיעם לגיל 18 זולת אם הם נכים או שמסיבות אחרות אינם יכולים לפרנס את עצמם. אנחנו יודעים שבכל קרנות הפנסיה של ההסתדרות וגם לפי חוק הגימלאות לנושאי משרה כרשויות השלטון, מדובר על יתומים עד הגיעם לגיל 20. לפיכך מצאנו לנכון להעלות גם במסגרת החוק החדש את הגיל מ-18 ל-20.

הינ"ר ש. ארבל-אלמנזלינו: בחוק הביטוח הלאומי מדובר על גיל 21.

א. רוט: בביטוח לאומי מדובר על עד גיל 20 אם הילד הולך לבית-ספר תיכון, ואם הוא מתגייס - עד גיל 21. מי שאיננו לומד בבית-ספר תיכון מקבל עד הגיעו לגיל 18. אני סבור שאין כאן מקום להפלות בין מי שלומד ובין מי שאיננו לומד בבית-ספר תיכון. יתר על כן, ילד שאיננו לומד, יש להניח שאין לו אפשרות לכך והוא בוודאי זקוק לעזרה.

בסעיף 2 יש השוואה בין היחום המאומץ לבין יתום שהוא בנו האמיתי של הנפטר. עד לתיקון החוק קיים מצב שילד מאומץ זכאי לקיצבה אם כל פרנסתו היתה על הנפטר. גיחה לדוגמה ששני בני הזוג עובדים והם אימצו ילד. הפירוש המילולי הוא שבמקרה של פטירת אחד מהם הילד המאומץ לא היה זכאי למלוא הקיצבה, מפני שהוא לא היה תלוי רק בו מאחר וגם בן הזוג השני עבד. עכשיו אנחנו מבטלים את ההגבלה הזאת.

בסעיף 2 יש גם תיקון טכני. עד שנת 1973 קיבלו הורי הנפטר קיצבה רק עם הנפטר קיבל בעדם תוספת משפחה. בשנת 1973 נעשה תיקון שגם הורים שהנפטר לא קיבל בעדם תוספת משפחה אבל הוכח שכל פרנסתם היתה עליו - קיבלו קיצבה.

גם בסעיף 3 יש תיקון טכני בהתאם למספרי הסעיפים.

ה. ז. יודל: מה היא ההגדרה של המושג "עומד ברשות עצמו"?

מה דינו של חייל?

א. רונט:
בדברי ההסבר מצויין כי "עומד ברשות עצמו" - מי שהגיע לגיל 18, פרט למי שאין לו הכנסה כדי מחייתו ואינו מסוגל לכלכל עצמו".

חייל עד גיל 20 - מקבל.

בסעיף 4 מדובר על תיקון חשוב שנעשה ביוזמתו של נציב שירות המדינה. כל עובד אשר עבד במשך עשר שנים בשירות המדינה והוא מבקש לפרוש מרצונו - יוכל לעשות זאת אלא שאז תוקפא הקיצבה שלו עד שיגיע לגיל 60 או לגיל אחר כמפורט.

גם התיקון בסעיף 5 הוא תיקון טכני.

הנאמר בסעיף 6 קשור לסעיף 4.

התיקונים בסעיפים 7 ו-8 הם טכניים.

סעיף 9 נוגע לגימלאות כפל. אנחנו רוצים לקבוע תיקרה לכל גימלאות הכפל. בסעיף זה יש החמרה לגבי המצב הקיים.

התיקון המוצע בסעיף 10 הוא טכני.

מה היא גימלה ומה היא קיצבה? מדוע אתם משנים ביטויים?

ל. דיציאן:

אבי מניח שנדון עוד בכל סעיף בנפרד ואז אולי נעמוד גם על נקודה זו.

א. רונט:

נכון שכל תיקון הוא גם מהותי זולת המקרים הקיצוניים שהיו בעבר תיקונים

מ. גלם:

ושכחו למחוק סעיפים.

אני חושב שבהקדמה יש לעמוד על הדברים המרכזיים הנוולטים. אין כוונה להסתיר משהו וכאשר נגיע לדון בסעיפים נסביר כל דבר. סכל מקום, קיצבה היא תשלום תקופתי ואילו גימלה כוללת קיצבה וגם תשלום חד פעמי כמו מעבק.

התיקון במקרה זה הוא לטובת הנוגע בדבר.

א. רונט:

גם בסעיף 11 יש הטבה לנוגע בדבר. אנחנו מציעים שעובד אשר לא הגיע לגיל 65 אבל פרש לפנסיה, יוכל לקבל שליש מן הפנסיה, ועובד אשר הגיע לגיל 65 - יקבל שני שלישים.

מה הנוהג בצה"ל?

ל. דיציאן:

שם כולם מקבלים שני שלישים. אני מבקש להדגיש שמדובר על פנסיה

א. רונט:

כאשר הפנסיונר ממשיך לעבוד.

גם בסעיף 12 יש הטבה.

בסעיף 13 מדובר על מחיקה, וזה ענין

טכני.

גם בסעיף 14 מדובר על תיקונים טכניים המתחייבים מתיקונים של סעיפים קודמים ושל סעיף 15.

סעיף 15 מתקשר עם התיקון שבסעיף 4.

א. רוס:

בסעיף 16 יש הטבה מסויימת.

סעיף 17 הוא טכני.

האם מה שניתן לגבנות ניתן גם לסורים?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

לא.

א. רוס:

גבנת ותיקה היא מי שעבדה עשר שנים, והיא יכולה לפרוש בהגיעה לגיל 57 ולא 60. אציין כי סעיף זה איננו מנוצל על-ידי הגבנות.

יש הקפאה של הפנסיה עד שהגבנת מגיעה לגיל 60.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

גבנת אשר עבדה עשר שנים והיא פורשת בגיל 57, זכאית לקבל את הפנסיה.

א. רוס:

בסעיף 18 יש הטבה.

סעיף 19 נוגע לאנשי מסטרה.

יש כאן שסתום של הסכמת המפכ"ל.

מ. גלס:

גם סעיף 20 (א) (1) מתייחס לאנשי מסטרה.

א. רוס:

כדאי שנזמין אותם לישיבה של הוועדה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

בסעיף 20 (א) (2) יש הקבלה לאנשי צבא הקבע.

א. רוס:

סעיף 21 הוא טכני. אותו מצב לגבי סעיף

22. גם סעיף 23 הוא טכני.

סעיף 24 מדבר על מי שיש לו קיצבת נכות.

ח. ברנשטיין:

אני חוזר למשאלה שלי שבמסגרת התיקונים האלה חישוב הפנסיה לנכים יהיה כמו קיצבה בשיעור של 70% במקרה של 100% נכות.

א. רוס:

נכה שדרגת נכותו היא 100% מקבל קיצבה מן הביטוח הלאומי ולא זקוק לחוק הזה. מכל מקום, אני יודע שיש בענין זה הצעת תיקון של יושבת-ראש הוועדה.

ח. ברנשטיין:

אני מרשה לעצמי להעיר כאן שגם כאשר מדובר על תיקונים הבאים להיטיב עם העובד, אי-אפשר להביא הצעות תיקונים לפני ועדת העבודה של הכנסת בלי שדובר עליהם עם נציגים של הארגון היציג. אני אומר זאת לתשומת לבם של נציגי הממשלה, על אחת כמה וכמה כשלפנינו גם כמה החמרות.

כדי להקל על האזרח הפשוט שיידע להתמצא בדברים, אולי הגיע הזמן לתקן את החוק הראשי בכל הסוגיות האלה, בצורה כרונולוגית, כדי שלא יהיה סלאי על בני סלאי. המצב כיום הוא שאפילו לעורך-דין קשה להתמצא בסבך החוקים והתקנות. מן הדין שיוצא בהקדם קובץ של זכויות בלשון פשוטה וטובנת.

האם אלה כל ההערות שיש לך לחוק הזה?

ל. דיציאן:

כן. קיבלתי את החוק ברגע האחרון.

ח. ברנשטיין:

הייתי מבין אילו היית אומר שבשלב זה אלה הן ההערות שלה ואתה מבקש

ל. דיציאן:

ללמוד את החוק.

אמרת שגם כאשר מדובר על הטבות, יש צורך להביא את הדברים לידיעת הארגון

ח. ברנשטיין:

היציג. קודם כל צריך לבוא בדברים עם אנשי הארגון היציג. ברור שאני מבקש שהות לקבל הסברים על ההצעות השונות שבהצעת החוק לפני שמתחילים בהליכים הרגילים.

א. רוט:

אני מקבל את ההערה בדבר שיתוף עם הסתדרות עובדי המדינה. יחד עם זאת אני מבקש לציין, שעל-פי הנוסח הקיים של חוק שירות המדינה, כל חקיקות המשנה נתונות למשא-ומתן ואילו החקיקה הראשית - לא. מכל מקום, במשך כל השנים היה נהוג ומקובל שטיוטה של החוק הובאה לידיעתם של נציגי הסתדרות עובדי המדינה. אם הדבר לא נעשה הפעם, הרי זה רק מתוך שכחה. בהצעה לפנינו רוב התיקונים, 99% מהם הם לטובת העובדים.

במה שנוגע לענין הנכות - נשוחח על

כך.

אשר לתאונות עבודה - יש מקרה שאדם

מקבל 70% מן הביטוח הלאומי ואיננו מקבל דבר מאתנו. אין ספק שצריך למצוא פתרון בענין זה.

בשנת 1970 נעשה נוסח משולב שהכיל

12 תיקונים משנת 1955 עד 1970. מאז יש תיקונים נוספים שמספרם מגיע ל-16. במקביל לתקשיר יש נוסח משולב. נוסף לכך הוציא מר מרגלית ספר שבו מרוכז החוק ויש לו עדכונים.

משרדי הממשלה עורכים קורסים לעוסקים

בכוח אדם ובמינהל כדי להסביר להם את הדברים וכדי לעדכן אותם בשינויים המתקבלים מפעם לפעם. עורך-דין שאיננו עוסק ואיננו מטפל בנושא זה - איננו מתמצא בו. מי שעוסק בשטח זה מתמצא בו טוב יותר מעורך-דין שאיננו עוסק בו.

לא באתי לנגח איש.

ח. ברנשטיין:

אני מבקש שנקבל הסברים על סעיפי

החוק. ברור שבמה שנוגע להטבות - לא תהיה בעיה. את הנושאים המחמירים נצטרך ללמוד ולקבל הסברים עליהם.

אני מציע למר רוט ולמר אשכנזי

לתאם מועד קרוב כדי שנוכל ללמוד ולעכל את ההצעות השונות.

אין ספק שרצוי שנציגי הממשלה יבואו

הי"ר ש. ארבל-אלמנולין:

בדברים עם אנשי הארגון היציג. חשוב

למנוע אי-הבנות. אני יודעת שבעבר היו תייעצויות ודיונים בין אנשי המשרדים ואנשי הארגון היציג. אנחנו מקבלים את דבריו של מר רוט, שכנראה היתה הפעם שכחה. נקווה שבעתיד יהיה שיתוף פעולה הדוק יותר.

הצעת החוק הזו הובאה לפני הכנסת

ב-23 בנובמבר. אחרי הקריאה הראשונה בכנסת מצאנו לנכון לשלוח אותה גם להסתדרות עובדי המדינה, כדי שילמדו אותה ויכינו את ההערות שלהם.

הי"ר ש. ארבל-אלמנזלינו:

עלינו לעשות כל מאמץ כדי לסיים את הדיון בחוקים העומדים לפנינו כדי שלא בעביר חוקים לכנסת הנאה. החוקים שאנחנו רגים בהם קשורים בזכויות של עובדים וצריך לסיים את הדיון בהם אפילו אם לא נוכל למצות את הדיון בהצעות לסדר היום. חוקים שהממשלה עשתה מאמצים כדי להכין אותם - צריך לתת להם עדיפות. לכן אנחנו לא יכולים להמתין עד שנקבל הערות מגופים שונים. אני מציעה שנתחיל לעבוד על הצעת החוק והנציגים של הסתדרות עובדי המדינה צריכים לעשות מאמץ כדי להכין את ההערות שלהם תוך שבוע ואז נוכל לתת להן את מלוא תשומת הלב. אני מציעה שמר ברנשטיין יעבור על הסטנוגרמה של המליאה ונדמה לי שיסתבר לך שהתכוונו גם לדעתם של נציגי הסתדרות עובדי המדינה.

יש בדעתי לקיים ישיבה אחת לשבוע בנושא זה כדי לסיים את הדיון בהקדם. ברור שלא נוכל לתת את ידנו לתיקון של סעיפים שיש בהם כדי להרע את המצב שהיה עד כה.

ל. דיציאן:

אני מסכים לדבריה של היושבת ראש. היות ומדובר בחוק חשוב ולפי ההסברים שקיבלנו נראה, במנט ראשון, שהוא בא להיטיב, בכל-זאת טוב שנשמע את העמדה הברורה של הגוף היציג אשר מייצג כ-60 אלף עובדים. לכן אני מציע שוועדת העבודה תיתן שהות של לא יותר משבועיים מהיום ואחרי שבועיים נתחיל לדון בהצעת החוק בצורה מסודרת כדי לסיים את הדיון.

הי"ר ש. ארבל-אלמנזלינו:

אינני יכולה לקבל את ההצעה הזאת. אנשי הסתדרות עובדי המדינה צריכים להביא את הצעותיהם תוך שבוע. אחרי הכל, גם אנחנו נציגי עובדים ויודעים מה טוב ומה לא טוב. אנחנו נתחיל לדון וכשנקבל את ההערות של הסתדרות עובדי המדינה נוכל לדון מחדש בסעיף שלגביו תהיינה הערות. אינני מקבלת את ההצעה בדבר מתן שהות של שבועיים.

ח. ברנשטיין:

תוך שבוע נמצה את הדברים.

מ. גלס:

אפשר להתחיל בסעיפים שהם משניים לגבי הסתדרות עובדי המדינה, כגון: הסעיפים הנוגעים למורים ולאנשי מסערה, שלגביהם להסתדרות עובדי המדינה אין מה להעיר.

הי"ר ש. ארבל-אלמנזלינו:

במליאת הכנסת העליתי שלוש נקודות שאחת מהן טכנית. העליתי שם את ענין האלמן וענין המשכורת הקובעת. האם לא הגיע הזמן לשנות את ענין המשכורת הקובעת? למשל, בפנסיות המשתלמות כיום, כאשר מדובר על החרושת ההסתדרותית, הרי בחישוב הפנסיה מביאים בחשבון גם את הפרמיות.

ל. דיציאן:

אני סבור שיש כיום בעיה רצינית ביחוד במסגרת השירות הציבורי, כשמי שיש לו היום דרגה מסויימת וירוצא לפנסיה, אם לבא אחרינו בתפקיד יש משכורת גבוהה יותר בגלל דרגה גבוהה יותר - הדבר הזה לא בא לידי ביטוי בפנסיה.

ח. ברנשטיין:

נקודה זו הועלתה לפני שבועיים אצל נציב שירות המדינה.

ל. דיציאן:

עלינו לתת דעתנו לענין זה.

ח. ברנשטיין:

טוב עשה חבר-הכנסת דיציאן שהעלה נקודה זו.

ערכנו מחזור של מפגשים עם פנסיונרים. הבעיה הזאת עומדת לנגד עינינו. כיום, רק אם יש רה-דרוג מתקנים את שכרם של הפנסיונרים, על-פי המסוצעים. אנחנו רוצים לשנות זאת. קיימנו שני מפגשים עם נציב שירות המדינה.

נציב שירות המדינה קיבל את הטיעונים שלנו, ואני מקווה שהם גם ישאו פירות שורה של מגעים עם נציב השירות נגיע

ח. ברנשטיין:

נשטח, ובקרו. אני מקווה שלאחר גם למטהו שיובא אל השולחן הזה.

נזמין נציגות של הפנסיונרים כדי לשמוע אם יש להם הערות להצעת החוק.

היו"ר ש. ארבל-אלמנזלינו:

אני מציעה שנתחיל לעבור על הסעיפים.

סעיף 1 - תיקון סעיף 1

אני מפנה את תשומת לבם של חברי הכנסת לנוסח הקיים, המצויין בדברי ההסבר. ההגדרה הזאת של "עומד ברשות עצמו" דרושה כדי להרחיב את התחומים של הזכאים או שיהיו זכאים או שיובאו במנין לצרכי הקיצבאות המסתלמות לאחרים. ההסבר בנקודה זו כבר ניתן על-ידי מר רוט.

מ. גלס:

אני מציע שנאמץ את מה שכתוב בחוק הביטוח הלאומי. שם יש הגדרה אשר

ל. דיציאן:

מבחינה נכונה.

הצעתי זאת במליאה. לא הייתי אומרת שנאמץ את ההגדרה של הביטוח הלאומי אבל נוכל להסתפק בתוספת לגבי מי שהגיע לגיל 20 ולגבי מי שמשרת בצבא - עד גיל 21.

היו"ר ש. ארבל-אלמנזלינו:

אני מסכים.

ל. דיציאן:

נדבר על שירות חובה נצבא. המצב כיום הוא שיש שירות חובה רגיל במשך 30 חודש בטרם יכנסו משרתי חובה לתקופה של 36 חודשים. נצטרך לכסות את הדבר הזה. לא נוכל להצמיד זאת לשירות סדיר לפי פרק מסויים של חוק שירות בטחון אלא להביא בחשבון 6 חודשים אלה. אינני יודע את הפרטים. מכל מקום, אנחנו צריכים להיות ערים בענין זה. ברור שזה לא יחול על אדם שבגמר שירות החובה שלו חתם על שירות קבע.

מ. גלס:

במסגרת של שירות קבע הוא משתכר.

ל. דיציאן:

אנחנו מדברים על תקופה של שירות חובה.

היו"ר ש. ארבל-אלמנזלינו:

אני מבקשת להדגיש שיש גם ענין של עתודה אקדמאית. יש גם יתומים אשר הולכים לשירות צבאי אחרי גיל 21, והם משרתים שלוש שנים. נשאלת השאלה אם לקבוע את הגיל של 21 שנים בלבד או שנדבר על תקופה של שירות חובה.

יש מקרים שאדם מתחיל בשירות חובה כשהוא בן 25. עלינו להיות זהירים

ל. דיציאן:

מאד.

בכל מקרה זה ענין של שנה אחת, כי עד גיל 20 הוא מקבל בלאו הכי.

י. אליאסרף:

סעיף 2 - תיקון סעיף 4

סעיף זה מדבר בהגדרה של המונח יתום בתור שאיר.

מ. גלס:

מ. גלם:
 סעיף זה בא להרחיב את חוג השאירים דהיינו, שהתנאי המגביל יחול רק על הנכד ואילו ילד חורג וילד מאומץ ייחשבו כשאירים, בין שפרנסתם היתה על הנפטר ובין שלא היתה על הנפטר, ואילו לגבי הנכד, כדי שיבוא במנין, צריך להוכיח שכל פרנסתו היתה על הנפטר.

ל. דיציאן:
 ניקח לדוגמה אב לבן טבעי שאימץ לעצמו בן ונמצא שהוא טבא לנכד מאומץ. האב של הילד המאומץ נפטר, מה דינו של הנכד?

מ. גלם:
 חבר-הכנסת דיציאן מעורר שאלה שההצעה איננה מתייחסת אליה. ההצעה באה להשוות את הילד החורג ואת הילד המאומץ לילד הטבעי. חבר-הכנסת דיציאן מעורר שאלה שהפתרון שלה או אי-הפתרון שלה הוא בחוק האימוץ, דהיינו מה היחס של המאומץ לקרוביו של המאמץ. אני מודה שכרגע אינני יכול לתת לכך תשובה בלי לבדוק את הדבר. נדמה לי, אני אומר זאת במלוא הזהירות, שהילד המאומץ איננו הופך להיות קרוב של משפחתו של המאמץ.

ל. דיציאן:
 בחוק הירושה - בוודאי שלא.

מ. גלם:
 אני יודע שקיים סעיף בחוק האימוץ, ונדמה לי שההלכה היא כמו שציינתי לפני דקה. אבל אבדוק אם הדבר אמנם כך. אין ספק שחבר-הכנסת דיציאן צודק שיכול להיות מקרה שאביו של המאמץ תמך בפועל בילד המאומץ של בנו. אביו של המאמץ הולך לעולמו. אם ההלכה היא אמנם כמו שאמרתי, במקרה כזה אותו הילד איננו מבחינת נכד. מכל מקום, לפני שנחליט אני רוצה לבדוק את הנקודה הזאת.

א. רנט:
 במשך עשרים שנים של פרקטיקה לא היה לפנינו מקרה כזה.

מ. גלם:
 לענין זה יש השלכות על הקונספציה הכללית של חוק האימוץ.

ז. דרביצקי (ינדין):
 נדמה לי שאם מדובר בבן מאומץ, על בניו חלים כל החוקים כמו לגבי בן רגיל.

ל. דיציאן:
 זה דבר אחר. אני מדבר על אב לבן טבעי שהבן הטבעי של אותו אב אימץ ילד, ואני שואל מה דינו של הילד הזה, שבכוח האימוץ של אביו הפך להיות נכד לאב אביו מאמצו.

מ. גלם:
 כפי שאמרתי, אינני רוצה לתת בענין זה תשובה ללא בדיקה. מכל מקום, נדמה לי שכאשר מדובר על צאצאים של המאומץ - הם נהפכים לנכדים של המאמץ. זוהי התגובה הטבעית שלי. אבל כאשר אדם מאמץ מישהו הוא איננו יכול לכפות על-ידי אקט זה גם על בני משפחתו את ההשלכות הנובעות מן האימוץ. לעומת זה, אם הוא מאמץ מישהו, כוונתו היא שהמאומץ יהיה בנו לכל דבר, ובמקרה זה גם הנכדים של אותו בן מאומץ.

אני מדגיש שאני רוצה לבדוק את הדברים
 בחוק האימוץ.

ל. דיציאן:
 אם יתברר שהנכד שאני מדבר עליו איננו כלול במסגרת החוק - אציע לוועדה שהוא כן ייכלל.

הינו"ר ש. ארבל-אלמנזלינו: מה שיבוא יהיה כתוספת למה שכתוב.

השאלה היא אם אנחנו מקבלים את המוצע כאן לגבי הילד החורג ומוציאים את ההגבלה של "שכל פרנסתו עליו" ונשאיר אותה לגבי נכד. אני מבינה שנמתיין בעניין זה לתשובתו של מר גלס.

מ. גלס: התיקון המוצע לפסקה (2) נובע מתיקון שנתקבל בשנת 1973. בשנת 1973 הוחלט לתת מעמד מיוחד להורים דהיינו, שיובטח להם מעמד מיוחד בכך שלא יהיה צורך להוכיח שבגללם שולמה לשכיר תוספת. כך נעשה. אבל ההוראות האופרטיביות בחוק לא מיחסות מעמד להורים אלא רק לתלויים. זאת אומרת שבמקום להיטיב אנחנו עלולים להרע. אנחנו שוב נמצאים כאן במסגרת של הגדרה מה הוא שאיר, אלמה, יתומים ותלויים. הורים הם שאירים אבל כשרואים הוראות אשר מדברות על הטבות לשאירים מדובר שם על כך שאלמנה ישולם לה כך וכך, ליתומים ישולם כך וכך, ועל הורים לא מדובר. אנחנו באים לתקן את הנקודה הזאת רטרואקטיבית ואומרים שהדין של הורים יהיה כדין תלויים. בכל מקום שמדובר בחוק על תלוי, ייראה הדבר כאילו מדובר על הורה.

ל. דיציאני: הכוונה היתה לתת להורים עמדה יותר חזקה מאשר לתלויים ואילו עכשיו אתה מחזיר אותם למצב של תלויים.

מ. גלס: הכנסת רצתה לנתק את ההורים מהצורך להוכיח שבגללם שולמה לעובד תוספת לשכר. המחוקק אומר עכשיו שדי בכך אם פרנסתו של ההורה היתה על הנפטר כדי שתהיינה לו זכויות של תלוי. על כך הוחלט לפני כשלוש שבועות, לתת להורה מעמד עצמאי ודי אם יוכיח שכל פרנסתו היתה על הנפטר. יש אפשרות לבטל את פסקה (4) ולהכניס עניין זה לפסקה (5) או משהו מיוחד במקום (4) ו-(5). ההורה צריך להוכיח שכל פרנסתו היתה על הנפטר ואז דינו יהיה כדין תלוי בלי שיצטרך לעבור את השלבים של פסקה (5).

פ. אליאסופ: אם הורה דינו כדין תלוי נמצא שתלותו בנפטר היתה סיבה להגדלת משכורתו של הנפטר.

הינו"ר ש. ארבל-אלמנזלינו: אני מבינה שמר גלס מדבר על משהו במקום (4) ו-(5) ויש בכך כדי לענות על הנקודה שאתה מעורר.

מ. גלס: אני מציע שבמקום פסקאות (4) ו-(5) יבוא: הורה שהוא אינו עומד ברשות עצמו, דהיינו שכל פרנסתו עליו, וכן בן משפחה אחר שתלותו בנפטר היתה סיבה להגדלת משכורתו או קיצבתו האחרונה של הנפטר לפני מותו, ואם בסות הנפטר לא היה להרכב המשפחה השפעה על שיעור המשכורת המשתלמת לעובד. בן משפחה - שתלותו בנפטר הוכרה לפי כללים אשר נקבעו בתקנות (להלן - תלוי).

פ. אליאסופ: אני מציע שנדבר על בן משפחה אחר אשר תלותו בנפטר, וכן הורה שלא עומד ברשות עצמו. זאת אומרת, בצורה הפוכה מהמוצע על-ידי מר גלס.

ח. אשכנזי: הורה יכול ליהנות או מזה שהוא מקבל תוספת משפחה או מזה שכל פרנסתו עליו.

מ. גלס: נראה לי שאם ההורה לא סמלא אחרי התנאים שאיננו עומד ברשות עצמו ושכל פרנסתו עליו" - הוא כבן משפחה אחר.

אני מבקשת שלישיבה הבאה תציעו לנו
נוסח שלא ירע את המצב לגבי הורים.

רצוי שנקבל אותו בכתב כדי שיהיה
לפנינו.

אני מבקש להדגיש שתלוי הם גם הורי
אשתו של העובד, שגם בשבילם ניתן

אני מודה לאורחים שלנו. נמשיך
את הדיון בישיבתנו הבאה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

ל. דיציאן:

א. רוט:

לקבל תוספת משפחה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

הישיבה נועלה בשעה 10.45.